

ACAR
(Uzun Hikâye)

Kasımalı BAYALİNOV
Çeviren: Mayramgül DIYKANBAYEVA*

Takdim

Kırgız edebiyatında en başarılı ilk nesir örneği olarak K. Bayalınov'un "Acar" adlı uzun hikâyesi kabul edilir. Eser, ilk kez 1927 yılında basılmıştır. Yazar, eserinde 1916 yılındaki Kırgız millî isyanını anlatır. Bu isyan, tarihe "Ürkün" adıyla geçmiştir. İsyanda Kırgızlar başarısız olurlar ve Çin'e kaçarlar. K. Bayalınov da o dönemi yaşamış ve halkla beraber Çin'e kaçmıştır. Yazar, o zamanlar on altı yaşlarındaydı. Yazar, bir anısında "Ben o zaman on altı yaşlarındaydım. On beş yaşındaki Sakıp Camal isimli bir kızı seviyordum. Ancak o kızı köyün Aydarkan isimli manabı, elli yaşını geçmiş çok zengin biri olan Tabıldı'ya satmıştı. Çin'e kaçtığımız zaman Kırgızistan'dan gelen bir ailenin karınlarını doyurabilmek için gencecik kızlarını yaşlı Sabitakun'a sattıklarını, paragöz Sabitakun'un da o kızı daha fazla paraya başka bir zengine sattığını gözlerimle gördüm. O zamanlar ben, Kırgız kızlarının yaşadığı zor dönemi, ağır kaderlerini yazmayı amaç edinmiştim." diyor. Yazarı yaralayan bütün bu olaylar, onun "Acar" adlı uzun hikâyesini yazmasına neden olmuştur. Bir bakıma "Acar", yazarın hayatını anlatan otobiyografik bir eserdir.

Güneş yavaş yavaş yuvasına batıyor. Ala-Dağların tepesinde duran ufak tefek beyaz bulutlar güneşin batmakta olan nuruna boyanarak kızarmış, sanki dünyaya yenilik vermiş gibi. Uçsuz bucaksız uzanan gökyüzü, kapatılmış kazan gibi bütün canlıları kucığına almış, sıcak esen yel de birilerini sevindiriyor gibi.

Kabristana doğru giden patika yolda üç kadın ilerliyordu. Birinin üzerinde ipekten yapılmış pardösü, başörtüsü omzuna inmiş, ayağında lastik ayakkabı var. Yüzü sararmış, gözlerinin altı morarmış, yüzünün nuru kaçmış, sıkıntılı olduğu her halinden belli. Aşağı yukarı 15 – 16 yaşlarında, zar zor yürüyor, gözyaşları sel olmuş, çenesinden aşağıya doğru akıyor, sürekli iç çekiyor. Bu kadın, şimdi sözü-

* Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü. mayramgul.diykanbayeva@atauni.edu.tr

¹ Kırgız feodal kabilesi üst tabakasının mümessili.

nü edeceğimiz Acar isimli kız. Öbürleri ise Acar'a yol arkadaşı olan hemşehrileri. Bunlar kabristana vardılar ve bir fakirin çadırı gibi kenarda bulunan mezarın yanına gidip durdular. Bu mezar, Acar'ın annesinin mezarı.

Acar annesinin mezarını görür görmez mezarın üzerine kapanarak ağlamaya başladı.

- Canım annem! dedi Acar. Mezar ses vermedi.

Canım annem, kalk! Yetim taylak² gibi geride bıraktığın yetim kızın geldi. Biricik kızının sesini dinle, ona acı! Bugün biricik kızını ata – babalarımın görmediği, bilmediği yabancı bir yere, yabancı birine satacaklar. Bu durumdan kızını kurtar, bu azabı bana gösterme, aç kucağımı, koynuna al!

Senden ayrıldığıma üzülürken, bana bakacak dediğin, güvendiğin akraban beni tanımadığım birine satıyor. Güneşimi batırdı. Ecel gelse beni de alsa diyorum. Ancak Allah sana gönderdiği eceli bana az gördü. Yaradan Allah var mısınız? Bu yaptıkların nedir? Allah senin varlığın doğruysa neden beni görmüyorsun?

En azından yaşı yaşıma uygun biri olsaydı. O zaman "kızın gideceği yer koca." der, yabancılığına bakmaksızın "tamam" derdim. Fakat varacağım adam, merhum babamdan da büyükmüş. Onunla nasıl evleneyim? Ona nasıl eş olayım? Ömrümü onunla nasıl geçireyim? Ondan nasıl kurtulurum? Kime danışırım, kimden yardım isterim? Söyle anneciğim! Buna bir çare bul! Benim senden başka gidecek yerim, dayanacak dağım, gizlenecek ağacım kalmadı. Fakat anneciğim sen de yoksun. Sen karanlık, soğuk, acımasız toprak altında uyuyorsun... diye Acar haykırarak ağladı, sızladı. Gözünün yaşı derya olup yüzünü yıkadı.

Şimdi de Acar'ın kim olduğunu okuyucuya anlatalım. Acar 1916 yılındaki milli isyanda (Ürkün) Çin'e satılan Kırgız kızlarından birisidir. Babası Aytkulu isyanda ölmüştür, annesi Batma ise Çin'de yeni vefat etmiştir.

Acar, Aytkulu'nun yaşlandığı zaman sahip olduğu tek çocuğuydu. Batma'nın Acar'dan önceki çocuklarının hepsi henüz küçükken ölmüştü. Ayrıca Batma birkaç kez düşük da yapmıştı. Aytkulu bunun için çok uğraşmıştı. Köydeki tabiplere, hocalara Batma'yı götürmüş, onların paralarını ödemek için borçlandığı zamanlar bile olmuştu. Hatta Kaşkar'dan gelen hazreti dedikleri hocaya da götürmüştü. O, Batma'nın boynuna muska takmış, ayetler okumuş, suyu okuyarak içirmişti. Gece yarısına kadar dua okuduğu zamanlar da olmuştu. Bir gün sabah kahvaltısında hoca gördüğü rüyaları Aytkulu ile Batma'ya anlatmıştı. Batma'nın etrafında dolaşan siyah beyaz yılanın gök yeleli kaplanla savaştığını, kırk

² Deve yavrusu.

çilten³ ile konuştuğunu, çok sayıda kerametler gördüğünü söylemiş, fazla zaman geçmeden, aşağı yukarı iki ay içerisinde Batma'nın hamile kalacağına ve erkek çocuk dünyaya getireceğine onları inandırmıştı. Fakat bunların gerçekleşmesi için adak adaması gerektiğini, bunu rüyasındaki kırk çiltenin söylediğini söylemiş, adak olarak da Aytkulu'nun tek atını alıp gitmişti hoca. Aradan tam üç yıl geçtikten sonra Batma hamile kalmış, Acar'ı dünyaya getirmişti.

Acar, milli ayaklanmaya (Ürkün'e) kadar evin biricik çocuğu olarak hiç kötülük görmeden, el üstünde tutularak büyür. Halk ayaklanır. Çüy bölgesinin insanları Konur-Ölön, Ala-Baş gibi yerlere gelip yerleşirler. Manaplar, Çarlık Rusya'sı ile mücadele etmek için her evden birer kişi askere alınsın diye karar çıkarırlar. Bu askerliğe Acar'ın babası Aytkulu da davet edilir. Aytkulu bu karara itiraz etmek, askere gitmemek için manabın evine gelir.

- Beyim, benim için askere alınsın demişsiniz, ancak benim askere gitmem mümkün değil. Evimde küçücük kızımдан başka kimsem yok. Hayat zaten çok zor, eşimle kızıma benden başka bakacak yok. Onları kime bırakırım? Ben gidemem. Beni bırakın. Ailede çok kişisi olanlar gitsinler. Alımkul'un iki kocaman oğlu gitmemiş. Adaletli davranın, onun gibileri çağırın, der Aytkulu.

Bunun duyan manap Sagın: Çık dışarı köpek. Sen Alımkul ile aynı mısın? Sen kim, Alımkul kim? Bunu hâlâ bilmiyor musun? Yarından kalmadan gideceksin, hazırlan! diyerek Aytkulu'yu evinden kovar.

Alımkul, Sagın'ın akrabası, ayrıca da çok zengindir. Sagın sadece Alımkul'un değil, onun gibi kendine yakın olan ve zenginlerin çocuklarını askere çağırılmıyordu. Askere çağırılanların hepsi Aytkulu gibi fakir fukaralardı.

Sabahın köründe dışarıdan "Aytkulu hazırlan!" diye Sagın'ın yordakçısının sesi gelir. Çadırın dışından gelen bu acı ve sert ses Aytkulu'yu uykudan uyandırır. Aytkulu aceleyle yatağından kalkar. Giyinir, kemerini sıkı bağlar. Edilbay ustaya sonbaharda bir çuval arpa vereceğim diye yaptırdığı ay baltayı kemerine takar. Acar'ı kucağına alır, sever, öper. Acar incecik sesiyle ağlamaklı:

- Babacığım nereye gidiyorsun? dedi.

- Kurban olduğum, uzağa gitmeyeceğim, geleceğim, dedi, Aytkulu.

Fakat sesinde bir titreme, bir korku olduğu belli oldu. O, geri evine gelmeyecekmiş gibi Acar'ı sevdi, eşi Batma'ya baktı. Kalbi bir kötülüğü hissetti. Çıkıp giderken geri dönüp Batma'ya baktı:

³ Göze gözükmeyen olağan üstü varlıklar. Genelde destan kahramanlarına yardım ederler.

- Halk göçecek olursa, sen de göç. Halktan geri kalma. Gök öküze yükünü yükle, Acar'ı bindir, Göçle beraber git. Ne olacağı belli değil. Çar'ın askerleri yaklaştı diyorlar, biz onlara karşı koymak için gidiyoruz. Elveda, dedi.

- "Ne olacağı belli değil" diye, kötü konuşma, diyerek Batma kocasına cesaret vermek istedi fakat onu da korku bastı.

Batma kocasıyla beraber dışarı çıktı, uğurladı. Aytkulu eline renkli bayrağını aldı, Isık-Göl tarafına gitmekte olan kalabalığa karıştı.

Aytkulu gittikten üç gün sonra, halk sabah erkenden gürültülü bir şekilde göç hazırlığına başladı. Askere alınan delikanlılar da kaçıp geldiler, köy köy dağıldılar. Aytkulu ile beraber gidenler de geldiler. Fakat Aytkulu dönmedi. Aytkul'yu görmeyi düşünürken "Aytkulu vefat etti" sözünü duyan Batma yıkıldı. Batma perişan oldu, ağladı. Annesini gören Acar da ağladı. Konu komşu geldi "iyi niyetli insandı, şehit oldu, cennette gitmiştir, ağlamayın." diyerek Batma ile Acar'ı avutmaya çalıştılar. Onları yalnız bırakmayacaklarmış gibi davrandılar.

Batma ile Acar'ın ağlamasına komşu köyden başka bir ağlama katıldı. Aytkulu ile beraber Köböğön'ün oğlu Caparkul da ölmüştü. Fakat onun ölümü düşman elinden değildi. Bununla ilgili doğrusunu duymak isteyen köy halkı Caparkul ile beraber giden Kulubay'ı ortaya aldılar.

Kulubay "beş yüz kadar insandık" diye söze başladı. Biz Göl'e yaklaşıp, Cel-Tiybes'teki Kulumbay'ın bahçesine varıp durduk. Bizde sadece beş tane tüfek, beş adet bardenke⁴ vardı. Diğerlerinin elindekiler ise mızrak, kılıç, aybalta, sopa gibi aletlerdi. Orada durup, şüpheli gördüğümüz yerlere bekçi koyduk. Diğerlerimiz de yattık. Sonraki gün sabah Rus askerleri yaklaştılar haberini alınca hepimiz atımıza bindik ve onların önünü kesmek için yola çıktık. Biz biraz yol alınca Boz-Barmak'ı dolduran ve bize doğru gelen Rus askerlerini gördük. Onlar yaklaşık iki yüz kadardı. Biz ne yapacağımızı şaşırdık. Acele ettik. Onlar bize doğru ateş açmaya başladılar. İki insanımız öldü. Bizim avcılarımız da onlara karşı ateş açıyorlardı. Ancak bunu Rus askerleri dikkate almadılar. Bize yaklaştılar. Bizim etrafımızı sardılar. Biz geriledik. Belirlediğimiz yerimize geldik. Lider seçtiğimiz Cakıpbek:

Eline kamçısını almış, gerilemeyin. Kaçan olursa vururum diye tehdit ediyordu. Bu arada Rus askerlerinden kırk kadarı bize doğru yaklaştı. Anlaşıldı ki, bizim yolumuzu kapatmak istediler. Biz ne yapacağımızı şaşırdık. Cakıpbek'in

⁴ Bir çeşit tüfek.

emri üzerine Rus askerlerine saldırdık. Bu durum onları da şaşırttı. Geri kaçtılar. Aslında biz disiplinli insanlar değiliz. Biz de Rus askerleri gibi tertipli olsaydık, onları yenmiştik. Rus askerlerine yaklaştığımızda aramızdan bir, iki kişi geri kaçtı. Onları görünce biz de kaçtık. Kaçmakta olan Rus askerleri bizim geri kaçtığımızı görünce üzerimize ateş açmaya başladılar. Allah düşmanına bile vermesin, ateşle burun burundaydık. Can ne kadar tatlıymış. Atları ölünce atlıdan geri kalmadan yaya koşanlar da çoktu. Kendisi ölüp atın üzerinde sürüklenen de oldu. Kısacası biz çok kayıp verdik. Sonra saydığımızda yetmiş iki insanımızı kaybetmiştik. Geri dönmek istedik. Cakıpbek izin vermedi:

- Yaklaşınlar, savaşırız, dedi.

- Yaklaşınca, sopa ile mi döveceksin? Onları ne zannediyorsun? Bizim gibi değiller, disiplinli askerler. Onların ellerinde bizimki gibi sopa değil, silahları var. Biz onlarla baş edemeyiz. Zaten bir sürü insan öldü, diye Caparkul, Cakıpbek ile kavga etti. Cakıpbek ise çok sinirliydi. Kavga etmek için birini arıyordu. Bu olayın tuzu biberi oldu. Kamçısıyla Caparkul'a birkaç kere vurdu. Caparkul buna dayanamadı. Geri dönüp o da ona vurdu. Caparkul'un kamçısı Cakıpbek'in yüzüne geldiği için yüzü yaralandı. Bu arada Cakıpbek'in "vur" emri duyuldu. Tüfegin "pat" sesini duyduk. Bir baktım Caparkul'u yerde yatar gördüm. Herkes toplandı. Ben hemen atımdan inip Caparkul'un başını kaldırdım, ağladım. Hepimiz ölünün başındayken, Rus askerleri ateş açmaya başladılar. Aramızdan iki insanı bu şekilde kaybettik. Sonra da kaçtık.

Böylece Kulubay sözünü tamamladı. Bunları duyan Köbögön ile hanımı bağıra bağıra ağlarlar. Komşu köyden yükselen ikinci ağlama sesi de buydu.

Halk acele acele göç etmeye başladı. Batma da yüklerinden bazılarını alıp, kocasının dediği gibi gök öküze yükledi, Acar'ı onun üzerine bindirdi, kendisi öküzün yularını eline aldı, halkla beraber göç etti.

Her köyün manabının seçimine göre yapılmış bayrakları olurdu. Manap Sagın'ın bayrağı beyazdı. Her zaman Sagın göçün önünde gider, yerleşmeye uygun yer bulur, bayrağını dikerdi. Peşinde gelmekte olan göç bayrağın yanında toplanır, sonra da çadırlarını kurar, yerleşirlerdi. Çadırını şaşırmış çoluk çocuk olursa bayrağa bakarak evlerini bulurdu.

Günlerden bir gün Batma'nın öküzünün ayağı taşa takıldı ve üzerindeki yükü ile beraber Acar düştü. Batma korkudan çığlık atarak geldi. Acar'ın üzerine kapandı. Allah'tan Acar'a bir şey olmamıştı. Acar'ın üstü başı toz olmuş bir şe-

kilde yerden kalktı, bir de gülümsedi. Acar'ın gülümsemesini görünce Batma çok sevindi.

Batma öküzünün yularını Acar'a tutturdu ve kendisi düşmüş olan yüklerini geri yüklemeye çalıştı. Ancak tek başına olduğu için bir türlü yapamadı. Gitmekte olanlar ise hiç geri dönüp bakmadılar. Göçün en arkasında zayıf, bakımsız atına yükünü yükleyen, kendisi atın yularını çeken, hanımı da arkasından sürüp gelmekte olan Köbögön ihtiyar Batma'yı gördü. O Batma'yı önceden de tanıyor-du. Aytkulu'nun öldüğünü de duymuştu. O ve hanımı ikisi beraber Batma'ya yardım ettiler. Yere düşmüş olan yükü geri öküze yüklediler.

Batma da Köbögön ile beraber yola devam etti. Bu arada omuzlarında asılmış tüfekleri olan birkaç atlı bunların yanından geçip giderken Köbögön bunlardan birinin yanına yaklaştı:

- Beni de öldür, öldür beni de! Biricik oğlumuzdan ayırdım. Sen bizi ağlat-tın, Allah da seni ağlatsın. Çoluk çocuğunun iyiliğini göremeyesin, açlıktan ölü-rsün, inşallah, diye atının yularından tutarak, bırakmadı.

Bu bizim tanıdığımız Caparkul'un katili Cakıpbek idi. Cakıpbek'in yola de-
vam etmesine Köbögön izin vermedi, tuttuğu atının yularını bırakmadı. Bu du-
ruma Cakıpbek çok kızdı, atından indi, Köbögön'ü iki vezirine tutturdu ve çok
fena dövdü. Köbögön'ün hanımı da ne yapsın. Dövülmekte olan kocasına bakıp
duramadı. Elindeki sopasıyla Cakıpbek'e vurdu. "Cakıpbek'in vezirleri "Han'a el
kaldırdı" bahanesiyle, yaşlı hanımı dövdüler.

Cakıpbek vezirleri ile birlikte, yaşlı karı kocayı istediği kadar dövdü, sonra
da bırakıp yoluna devam etti. Onların peşlerinden beddua etmekten başka çaresi
olmayan karı koca ağlaya sızlaya kala kaldılar. Onlarla beraber Batma da ağladı.
Batma'yı gören Acar ağladı.

Akşam oldu. Göç durdu, yerleşmeye başladılar. Halk arasında gürültü kop-
tu. Bunlar birbirlerini, hayvanlarını arayanlardı. Hayvanlarını kaybedenler de
çoktu. Fakat Batma ile Acar'ı arayan olmadı. O gün Batma kendi göçünü bula-
mayınca Köbök ile bir yere yerleşti. Batma ertesi gün kendi göçünü akşama ka-
dar araya araya, en sonunda köy bayrağını tanıyarak buldu.

Aradan beş, altı gün geçti. Manap Sagın'dan eziyet gören köylülerden ba-
zıları, Ton bölgesinin manabına gitmek için anlaştılar. Onların arasında Köbögön,
Batma, Aytkulu'nun akrabalarından Kozubek de vardı. Gece yarısı Kozubek ile
birini hayvanlarla götürüp bir dağ yamacına sakladılar. Sabah olunca halk yine
çadırlarını toplayıp, yola devam etti. Köbögönler ise göç etmediler. Sagın'ın ha-

zırlansın diye gönderdiği adama “Gece hayvanlarımız kayboldu, iki kişimiz aramak için gittiler. Onlar gelmeden, hayvanlarımız bulunmadan göç edemeyiz”, diye cevap verdiler.

Sagın’ın göçü yola devam edince, onlar da sakladıkları hayvanları alıp, başka bir yol ile Ton bölgesinin manabına dâhil olmak için yola koyuldular. Fakat bu durum fazla uzamadı. Kurnaz Sagın bu durumu anladı, adamlarıyla peşlerine düştü, yakaladı, göçlerini durdurdu ve hepsini dövdü. Sagın onların tüm hayvanlarını alıp, şimdi istediğiniz yere gidebilirsiniz, dedi. Hayvanlarından, bindiği atlarından ayrılan fakirler ne yapacaklarını şaşırıldılar, kemerlerini çıkarıp boyunlarını asıp, Sagın’ın önünde diz çöküp özür dilediler ve bu yaptıkları için Kozubek’in tek atını hediye ettiler.

Kozubek’in atı çok iyiydi. Sagın bu ata önceden göz dikmişti. “Fakire bunun gibi atın ne gereği var, bana versin” diye Kozubek’e birkaç kere adam göndermişti. Ancak Kozubek atını vermemişti. Sagın atı alamayınca “ah seni” dediği zaman çok olmuştu. Şimdi de şans Sagın’ın tarafındaydı. İsteddiği at kendiliğinden eline düştü. Sagın atı alınca kızgınlığı dindi, onları affetti ve göçe kattı.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra sınıra geldiler. Tanrı Dağlarının Bedel, Birikti, Kök-İrim, Ak-Ögüz gibi geçitlerini geçmek üzere durdular. Batma’nın gittiği göç de Ak-Ögüz geçidini geçmek üzere, geçidin tam altına geldi. Ertesi gün göçün önü geçidin tam ortasındayken gök gürlledi, her tarafı sis kapladı, kar yağmaya başladı. Fırtına çıktı. Halk ne yapacağını şaşırıldı. Karla karışık olan sert rüzgâr bir yamaçtan öbür yamaca vururken şiddetli rüzgâr karı savurdu, göç ilerleyemedi. Hayvanlar da buzlanmış yerlerde kaydı, dolayısıyla da gidemediler. Bazıları da aşağıya doğru düştüler. Taşların arasına saklanmış aç perişan koyun kuzu, keçiler melemekten başka bir şey yapamadılar. Soğuktan titreyen atlar, çökmüş develer, üzerindeki yükleri aşağıya sarkmış sığır ve öküzler, ayaklarını üşütmüş çocuklar ve kadınlar. Fakat bunlara bakan kimse olmadı. Herkes kendi başının çaresine bakmakla meşguldü.

Gürültü koptu. Ağlayan sızlayanlar çoğaldı. Yağmakta olan kar durmadı, devam etti. Gece yarısı. Halk durdukları yerde yorganlarına, keçelere sarılarak yattı. Sabah oldu. Hava aynı. Karlı, fırtınalı. Hem eşyaların hem hayvanların üzerini kar kaplamış. Kar altında kalan hayvanlar zar zor kıpırdanmaya çalıştılar. Kar altında kalan develer, sığırlar, öküzler yükleriyle kocaman bir çadır gibi gözükyorlardı. Üzerlerinde örtülü yorganlarıyla beraber donarak ölen bir sürü insan vardı.

Üçüncü günü güneş açtı. Sis dağıldı. Fırtına dindi. Sağ kalanlar ise zar zor atlısı atla, yayası yaya geçidi geçtiler. Batma da kızı Acar ile beraber sağ salim geçidi geçti. Geçidin tam tepesine gelince Batma üzerinde yükü ile donarak ölen bir atı, yanında da iki ölü insan gördü. Bunlar Köböğön ile hanımı idi.

Halk Turpan'a ulaştı. Sonra her tarafa dağıldılar. Batma Kozubek ile beraber Turpan'da kaldı. İkisinin de elinde hiçbir şey yoktu. Batma'nın elindeki tek öküzü de geçitte ölmüştü. Kozubek'in koyunları, kuzuları vardı, onlar da geçitte telef oldular. Şimdi ne yapacaklar? Kozubek işlerini yapma şartıyla Turpanlı Sabitakun'un at ahırını kiraladı. Ahır, penceresiz ve kapısızdı. Tam tepesinde bir insanın sığabileceği kadar bir deliği vardı. At tezeği kokan, rutubetli bir ahır. Başka çare yok. Kapı olarak bir keçeyi kapattılar altına saman döşediler ve Batma ile beraber orada yaşamaya başladılar.

Günler geçti, aylar geçti. Kış geldi. Hayat şartları zorlaştı. Yakmak için odun, giymek için giysi, yemek için yiyecek gerekti. Fakat onları nereden, nasıl bulacaklar. Etrafındakiler de kendilerine benzer kendi vatanından ürküp gelenler, ölmeyecek şekilde yiyecek bulduklarına şükrediyor, gün geçiriyorlardı. Turpanlılardan bir şey almak çok zor işti.

Kışın soğuk gecesini geride bırakma işareti olarak doğudan Çoban Yıldızı gözüktü. Gökyüzünü dolduran yıldızlar "biz şimdi gideceğiz, sonraki güne kadar hoşça kalın" dercesine parladılar ve batıya doğru giderek kayboldular. Bunun peşine fazla geç kalmadan güneş doğdu.

Hayat başladı. Halk işine koyuldu. Fakat hava çok soğuktu. Diz boyu kar var. Dışarıya çıkmak mümkün değil. Kozubek'in çocukları Murat, Talıp ve Acar yataktalar.

Kozubek, sabahın köründe keserini beline takmış odun aramak için çıkmıştı. Henüz dönmemişti. Kozubek'in hanımı Ayşa ile Batma ellerine yenlerini katmış, büzüşmüş bir şekilde çocukların yanında oturuyorlar. Hepsinin de suratları asık, sessiz, içlerinde ölüm kaygıları var. Bir yandan kışın soğuğu da aç karınlarına bıçak gibi dokunuyor.

Bu arada kapı olarak kullanılan keçe açıldı ve Kozubek yavaş yavaş içeriye girdi.

- Sabahın köründe gitmiştin, getirdiğin odun bu kadar mı? diye Ayşe kocasını azarladı.

- Ne yapayım keserimi Turpanlılar aldı. Bunları da elimle çekiştirerek zorla çıkardım", diye Kozubek ağlamaklı bir sesle iç çekerek boynunu büktü.

Kozubek odunu her zaman Kumarık deryasının kenarından alır getirirdi. Ancak son zamanlarda Turpanlılar odunları kıskanmaya başlamış, vatanını bırakarak gelen kaçakları oraya yaklaştırmıyorlardı. Fakat Kozubek buna bakmaksızın sabahın erken saatinde, onlara gözükmeden gider odun alır gelirdi. Şimdi ise keserinden oldu. Kesersiz odun getirmek mümkün değil. Odunsuz da hayat zor. Ev soğuk, karın aç. Soğuk çocukları nasıl üşütüyorsa, büyükleri de aynı şekilde üşütmekte. Dayanılacak yanı yok. Büyükler nasıl eziyet çekiyorsa, küçükler de aynı şekilde eziyet çekiyorlar.

- Anneciğim üşüyorum, diye Acar ağlayarak annesine baktı.

- Kurban olayım, ne yapayım diye Batma soğuktan sertleşmiş elleriyle Acar'ın yorganını sıkı sıkı örttü.

Kozubek'in getirdiği odunu yakmaya çalıştılar. Ancak keçenin yırtıklarından giren rüzgâr ateşin yakılmasını engelledi. Evin içi dumanla doldu. Dumanın sıcaklığı az da olsa duvarda donmuş buzları eritti, evin içi suyla doldu. Hiçbir şey yemeden, aç yattılar. Ertesi sabah Kozubek yine odun getirmek üzere gitti. Batma ile Ayşe de boş durmayalım diye yiyecek arayıp Turpan'ı gezdiler. Akşam eve biri yarım kova mısır, biri ise bir ekmek, bir kâse mısır unu ile döndüler. Fakat Kozubek gelmedi. Geç kaldı. Evdekiler: "Kozubek odun getirirse evi ısıtırız, sıcak yemek yaparız" ümitliyle beklediler. Bu sırada eli, ayağı donmuş, söz söylemeye bile mecali kalmayan Kozubek içeri girdi. Herkes onun boş eline baktı.

- Sana ne oldu?

- Odun var mı? diye sordular. Odun kahrolsun dedi, Kozubek. Keser olmadan bir şey yapılmıyor. Hepsi dikenli elimle çekip çıkarmaya çalıştım, olmadı, eli boş geldim dedi.

Batma'nın, Ayşe'nin, çocukların güvendikleri tek Kozubek idi. Kozubek'in "eli boş döndüm" sözü hepsinin kalbine bir iğne gibi saplandı. Kozubek gelince yemek yiyeceklerini hayal ederek yataklarında yatan çocukların ağızlarından tükürükleri aktı. Sonra da ağlamaya başladılar. Ayşe'nin küçük oğlu Murat mecalsiz bir sesle:

- Anne!, dedi.

- Kurban olayım ne diyorsun?

- Acıktım.

- Ben de dondum. İçim ısınmaya başladı, diye ikincisi de ağlamaya başladı. Ayşe'nin iki oğlu da bağıra bağıra ağlamaya başladılar. Acar da kendini zor tutuyordu. Onları görünce o da ağlamaya başladı.

Kozubek'in eli boş döndüğünü görür görmez Batma dışarıya çıkmıştı. Batma elinde bir kucak odunla girdi. Eve sevinç, neşe, yenilik geldi.

- Bunu ev sahibinin hanımından yalvar yakar aldım. Bunun karşılığı olarak onun çamaşırlarını yıkayacağım, dedi Batma.

Odunun yarısını kullanarak mısırla yemek yaptılar. Mısır ununu ve odunun yarısını yarına bıraktılar. Murat fazla yemiş olmalı ki, karnı şişti, ishal oldu, ertesi gün yataktan kalkamaz hale geldi. Batma da ev sahibinin eşinin çamaşırlarını bütün gün dışarıda yıkadığı için çok hastalandı. Hayat zorlaştı. Bir evde iki hasta.

Batma her geçen gün kötüleşti. Yataktan kalkamaz, sabaha kadar uyuyamaz, terler içinde yatar oldu. Ne konuştuğu anlaşılmaz, sadece ikide bir Acar dediği anlaşılırdı.

- Biricik kızım... sen ne yapacaksın? Gel bana! Vuruldu.. Aytulu hey Aytulu... Neredesin? Acar'ı al, alsana! Üşüdün mü? Kavurayım mı? diyordu, sürekli.

Acar ise korkudan şaşkın şaşkın annesine bakıyordu. Bir kötülük hisseder gibiydi. Annesine sarılmak, onu sevmek istiyordu.

- Allah'ım benim gibi yetimin duasını kabul et! Annemin iyileşmesini sağla! diye gözyaşları içinde dua ediyordu. Gece gündüz uyumadan annesinin yanından ayrılmadı. Ancak Acar'ın duaları kabul olmadı. Batma lal oldu. Acar ağlayarak annesinin başını kaldırıp "Canım anneciğim, gözlerini aç! Uyan! Ben sensiz ne yapacağım! Bir şey de! diyordu. Batma gözlerini yavaş yavaş açtı, kızına bakıp bir şey demek istedi "A..caa...r" dedi. Fakat sonunu getiremedi. Son nefesini aldı. Öldü.

Acar anne, anne diyerek ağladı. Acarın gözyaşlarını, sesini duyan bütün kaçak Kırgızlar ağladılar. Kozubek yanına birkaç kişiyle beraber Acar ile Ayşe'yi alarak cesedi gösterilen mezara götürüp gömdü.

Artık Acar tam yetim kalmıştı. Acarda ne anne ne de baba vardı. Acar artık hayatın kölesiydi. Her isteyen Acar'ı itip kakıyordu.

Mart ayı ile beraber bahar geldi. Ala Dağlar'dan kaçıp gelen Kırgızlar ellerindeki eşyalarını, hayvanlarını satarak kışı geçirmişlerdi. Artık ellerinde kendi başlarından başka bir şeyleri kalmamıştı. Karınlarını doyurabilmek için etrafa dağılmış, kötü bir hayat yaşamaya başladılar. Ashına bakacak olursak iş aramak

için bile insanın üzerinde giysi, karnının da tok olması gerekir. Ancak her ikisi de bunlarda yoktu. Üzerlerindeki giysiler Kırgızistan'dan giyip geldikleri giysilerdi, artık yırtılmıştı. Yol kenarları açlıktan ölmüş Kırgızların cesetleriyle doluydu. Açlıktan yürümekte zorlanan çoluk çocuk, kadınlar da çoktu. Kırgız kızları ve çocukları bir çuval mısır karşılığı satılıyordu. Eh hayat! Bu olaylar Kırgız'ın hangi çocuğunun aklından çıksın ki?

Talıp'ın hastalığı da devam etti. Vücudu açlıktan şişti, bembeyaz oldu. Mart ayının ortalarında o da öldü. Turpanlılar cenazenin gömüleceği yeri satın alın diye, Batma'nın yanına gömülmesine izin vermediler. Satın almak için Kozubek'te para ne arasın? İçecek yiyecek hiçbir şeyleri yok, ölüm ile burun buruna yaşıyorlar. Sabaha doğru Kozubek kimseye gözükmeden cesedi sessizce götürüp, bir yerlere gömüp geri döndü.

Halkın bir kısmı yaya da olsa Kakşaal'daki Kırgızlara gitmek istediler. Onlarla beraber Kozubek de gitmeye kalktı. Ancak Sabitakun Kozubek'i bırakmadı. Sabitakun kıştan beri aldıkları ufak tefek şeyleri hesaplayıp verdiği bir avuç çayı, bir kâse kavutu bile geri istedi. Kozubek onun ayaklarına kapanıp, yalvarıp yarkardı. Borçlarını bağışlamasını istedi. Ancak buna Sabitakun ikna olmadı. Merhametsizliğini sonuna kadar gösterdi. Tehdit etti. Aldıklarını vermeyecekse hapse attıracağını söyledi.

Kozubek ne yapacağını şaşırды, çok zor durumda kaldı. Kederli, düşüncelere daldı.

- Hey hanım?

- Efendim.

- Açlığımız bir yana, Sabitakun'un yaptıkları canımıza tak etti. Ne yapacağız?

- Nerden bileyim.

- Acar'ı ona satarsak nasıl olur? Sat diyor.

- Olur mu? diyerek Ayşe yerinden zıpladı Batma'nın ölmeden önce Acar'ı ona emanet ettiğini düşündü. Onun vasiyetini hatırladı. Kocasına bir şey diyecek oldu ancak dışarıdan ayak sesi geldi.

- Yavaş geliyor. Duymasın, dedi Kozubek.

Bu ses Acar'ın ayak sesiydi.

Acar'ın güzelliği, bembeyaz, sevimli yüzü çok önceden beri Sabitakun'un ilgisini çekiyordu. Sabitakun'un akli fikri Acar'a sahip olmaktı. Sabitakun amacına

ulaştı Acar'ı aldı. Acar'ın karşılığı olarak Kozubek'e bir eşek, üç altın para, on altı kilo mısır unu verdi. Ayrıca önceden aldıklarını bağışladı. Kozubek de Kakşaal'a taşıdı.

İlk zamanlarda Acar yabancı evde huzursuz olup, yiyip içtiklerinin tadına varamadı. Ayrıca anne babasını da özledi. Sonradan Sabitakun'un evini benimsedi, tanıyıp, kendine geldi.

Aradan bir yıl geçti. Acar on beş yaşına ayak bastı. Acar adına yakışır bir yüz ve vücuda sahipti. Elma yanaklı, sürme gözlü, kiraz dudaklı, görenlerin ilgisini çeken bir genç kız oldu. Sabitakun'un uzaktan akrabası olan Turpanlı Çır isimli bir zengin vardı. Çır Sabitakun'a komşuydu. O Acar'ı iki, üç kere görmüştü. Günlerden bir gün Çır, Sabitakun'a gelip, Acar'ın soyunu sordu.

- Dostum Acar'ı bana ver, bunun için ne istersen vereyim, buna hazırım, dedi, Çır.

- Dostum senden ne isteyeyim. Verdiğim masrafları çıkarırsam yeter, dedi Sabitakun.

Masraf deyince Sabitakun, eşeğini at, mısır ununu ise para olarak gösterdi. Çır bundan da kaçmadı. Tam altın altmış parayı ona sayarak verdi ve Acar'ı aldı. Onun Acar'ı almaktaki amacı yaşlılığına bakmaksızın onunla evlenmekti. Böylece onun amacı ona sarılmak, koynuna almak, genç bir kızla hayat geçirmek.

Acar'ın bu soğuk haberi alınca birkaç kadınla annesinin mezarına gelip ağlayarak içini döktüğünü hikâyenin başında anlatmıştık.

Düğün oldu. Gelenler dağıldılar. Gece oldu. Acar'a zorla nikâh kıyıldı. Kadınlar onun gözyaşına bakmaksızın nikâhın kıyıldığı odadan yatak odasına götürdüler. Zorla giysilerini çıkardılar, yatağa yatırdılar. Acar yorganı yüzüne çekerek bağıra bağıra ağladı.

- Yaradan neden beni bu kadar horladın? Neden beni yarattım? Gerçekten bu adama mı layık gördün? diye ağladı, gözyaşları sel olup yastığına aktı.

Acar uzun uzun düşüncelere dalıp, hayalinde ata mekânı Ala-Dağlara gitti, bal gibi suları, özgür yaşadığı toprağını düşündü. Bütün bunlar Acar'ın gözü önünden tek tek geçti. Özellikle de her zaman yanında bulunan, ata binerse de yanına alan, evindeyse de yanından ayırmayan babası Aytkulu; hiçbir zaman aç bırakmayan, üzerine toz kondurmadan bakan annesi Batma geldi Acar'ın aklına. Annesini hatırladıkça gözyaşları dinmedi, sel oldu. Dokuz ay karnına taşıyan anne Batma kızı Acar'ı diğer çocuklardan farklı büyütmüştü. Üzerine titrerdi. Acar çocuklarla oynamaya giderse bile "biriciğim nerede kaldı?" diye endişelenir-

di. İşte böylece üstüne titreyerek büyütülen çocuk, bugün yetim kalmış, hayvan karşılığı satılmış, elden ele geçerek, hem yabancı hem yaşlı bir adamın tutsağı olmuş durumda. Eh merhametsiz öksüzlük! Öksüzlük kimleri ağlatmadı ki!

Kapıdan ses gelirse hemen “o mu” diye titremeye başladı. Fakat Acar o adamla nasıl bir yatakta yatsın, nasıl bir hayat geçirsin? Bu ömrün gelecekte nasıl faydası, nasıl zararı olur? Acar bunları düşünüyor, ancak işin içinden çıkmıyordu. Onun için çözülmeyen bir meseleydi, tüm bunlar. Acar henüz 15 yaşında olsa da karı koca ilişkisinden az çok haberdardı. Acar o zamanlar on yaşındaydı. Köyündeki zengin Alımkul’un iki hanımı vardı. Kuma – Ayganış. Ayganış’ın hayatı çok kötüydü. Köpeklerin hayatı bile onunkinden iyiydi. Odun getiren, dereden su taşıyan, çamaşır yıkayan, kuzuları bağlayan, koyunları sağan Ayganış idi. Sadece bu değildi, büyük hanımın dayağı da başından hiç eksik olmazdı.

Acar bunları düşündükçe kalbine iğne batmış gibi oldu. Çünkü bugün nikâhı kıyılmış kocasının bir değil iki karısı vardı. Acar üçüncüsüydü. Bundan dolayı Acar kendisini Ayganış gibi gördü. Genç ömrünün Ayganış gibi eziyet çekerek, dayak yiyerek geçeceğini anladı.

Acar, bunun dışında bir olayı daha hatırladı. Buurabay on beş yaşındaki kızı Saarkan’ı zengin Kocomkul’a vermeye kalkmıştı. Ancak Saarkan sevgilisi Satarkul ile şehre kaçmıştı. Saarkan sonraki yıl kocası ile babasının evine gelmişti. O zaman onu Acar görmüştü. İki gencin birbirlerine olan aşkı, saygısı, ayrıca da birbirlerine yakışması Acar’ı şaşırtmıştı. Fakat o zamanlar Acar, Ayganış ile Saarkan’ı mukayese edecek, birinin hayatını kendininkine benzetecek durumu yoktu. Onun farklı dünyası vardı.

Hayatla ilgili bilgileri bu kadardı Acar’ın. Fakat yabancı yerde kadınların hayatlarının nasıl olduğunu bilmiyordu. Günün nasıl geçeceği belli değildi onun için. Onların dili, örfü, âdeti Acar için karanlıktı. Acar bu milleti ilk kez görüyordu. Bu durumda Acar’ın ne yapması gerekiyordu? Saarkan gibi kendi dengini bulup kaçması mı gerekirdi? Kimi, nereden arayacak? Kiminle kaçacak? Bu saatte iyi niyetli, cesur, genç delikanlı Acar için nereden bulunsun? Acar bahtsız. Acar hayatın kölesi. Bu durumda üçüncü hanım olarak Çır’a varmaktan başka çaresi yok. Üçünden biri olacaktı.

Tam bu saatte kapı gırç diyerek açıldı. Kapıdan burun delikleri büyük, esmer, gözleri yuvasına girmiş, çenesinde ağarmış kısa sakalı olan, yaşı elli, elli beş civarında sevimsiz bir adam gözüktü. Bu koca – Çır idi.

Acar korkudan titredi. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi küt küt attı. Onun yürüyüşünü nefes alışını Acar duydu. Yaklaşmaya başladı. Kartalın ayaklarına benzer el yorgana yapıştı. Sert ve soğuk vücut yavaş yavaş yatağa girdi. Acar korktu, büzüştü. Kaçmak, bağırarak istedi. Ancak yapamadı. Halsiz düştü, sesi kayboldu, vücudu ölü gibi oldu. Elini ayağını kımıldatmadan soğuk kucağa teslim oldu. O, Acar'ı kucakladı, okşadı, sardı sarmaladı, öpme sesleri geldi.

Aradan altı ay geçti. Çır'ın artık isteği, arzusu sona ermişti. Önceden her gece Acar'ın yanındayken, artık haftada bir kere uğruyordu. Çır'ın iki hanımı da Acar'a düzgün hayat geçirmesine izin vermediler. Hakaret, dayak...

Her işi yaptırıldılar. Sobayı yakan, çayı kaynatan, yemekleri pişiren kim? Acar. Acar zayıfladı, perişan oldu.

Son zamanlarda iki hanımın yaptıkları dayanılmaz hal aldı. Acar'a intihar etmekten ya da kaçıktan başka çare kalmadı

Mayıs ayının sonları. Gece. Gökyüzü masmavi. Boncuk gibi dizilmiş yıldızlar birbirlerine bakarak gülümsüyor gibiler. Doğadaki her şey güzel. Mayıs gecelerinin serin havası uykuya dalmış gibi sessiz. Fakat kıbleden gelen yel ağaçların yapraklarını sallıyor. Ta uzaktan "ayt ayt" diye bekçi sesleri geliyor.

Acar yavaş yavaş yürüyerek Çar'ın evinden çıktı. Yüzü solmuş, uzun siyah saçları bakımsız, taranmamıştı. Korkudan sürekli arkasına bakıyor, koşuyor, acele ediyordu. Acar annesinin mezarına geldi. Mezarın üzerine kapandı. Derdini göz yaşları içinde anlattı, annesine. Sonra da annesinin mezarıyla vedalaştı. Derin uykuda yatan Batma'nın mezarı da uzaklara gitmekte olan Acar'a acıdı, anlamsız bir ses çıkardı.

Acar Kakşaal'a doğru yola koyuldu. Nedeni: Kakşaal'da yaşayan Kırgızlar olduğunu duymuştu. Kakşaal, Turpan'ın neresinde, kaç günlük yol, Acar bunların hepsini iyi biliyordu. Kısacası Acar'ın amacı Kırgızlara gitmek, Çır'dan kurtulmaktı.

Acar koşarak gidiyordu. Sabaha doğru yoğun bir ormana ulaştı ve orada saklandı. Orman içindeki yeşil çimenler de Acar'a acır gibi çimenlerin başları yavaş yavaş sallandı, uçlarında damlalar aşağıya doğru aktı. Orman da Acar'ı düşmanından kurtarmak istercesine ağaçların dalları ile gizledi. Orman Acar'ı koynuna aldı.

Güneş çıktı. Bütün gece sessiz yatan orman, sabahla beraber güneşin nuruyla kucaklaştı. Acar da orman içinde ağaçlarla beraber güneşin nuruyla kucaklaşarak akşama kadar yattı. Ancak uyuyamadı. Tüm vücudunun ağrısı ayaklarının

sızlaması, kalbinin küt küt çarpması, ağır nefesi onu uyutmadı. Bir taraftan da acıktı, ağzı kurudu, halsiz düştü. Fakat tüm bunlara rağmen akşam olunca yerinden kalktı, yoluna devam etti.

Aradan zaman geçti. Şafak sökmeye başladı. Acar Turpan sınırından geçip, Kakşaal sınırına ulaştı.

Kakşaal susuz, çöl idi. Arada sıra bir gözükken ağaçlar dışında kupkuru kumlu bir çöl.

Acar'a artık gizlenecek uygun bir yer bulunmadı. Aramaya mecali da kalmamıştı. Tüm vücudu ağırlaştı, adım atmaya bile mecali kalmadı. Yürümeye çalıştı ancak tökezledi, ayağı kuma battı. Düştü.

Güneş tepeye yükseldi. Acar yerinden zar zor kalkıp, bir ağacın dibine uzandı. Güneşin sıcaklığı ağaçtan geçip Acar'ı yaktı. Çok terledi, boğazı kurudu, susadı. Bir yudum su gözünden geçti.

- Keşke bir kâse soğuk su olsa, bir yudum su içerek ölsem ne güzel olurdu, diyordu. Bu çölde su ne arasın? Su yok. Suya ulaşmak için yine bir gece, bir gündüz yol gitmesi gerekirdi.

Güneş tam tepeye geldi. Öğlen oldu. Her tarafı sıcak bastı. Acar'ın gücü tükendi, karnı acıktı. Sıcaktan, açlıktan dili şişti, ağzına sığmaz oldu. Can ne kadar da tatlıymış! Üzerindeki hırkasını çıkarıp, ağaca örttü, yüzünü gölgeye verdi. Demek "Ölüm" böyleymiş diye düşündü, ağladı. Uykuya daldı.

Mayıs ayının akşamki serin rüzgârı esti. Gökyüzünde yavaş yavaş sallanan beyaz bulutlar esintiyle beraber gidip geliyorlardı. Rüzgâr onları gözükmeyen sevimli elleriyle Ala-Dağlara doğru itti. Bulutların koparılmış parçaları bazen batmakta olan güneşin yüzünü örtüyor, Kakşaal'ın uçsuz bucaksız mekânına gölge düşürüyordu.

Sessiz ve ıssız mekân. Bulutların gölgesi Acar'ın yattığı ağacın üzerine geldi ve zıplayan oğlak gibi oynadı. Acar'ı uyandırdı.

Acar yavaş yavaş yerinde kalktı, yoluna devam etti. Gece oldu, her tarafı karanlık kapladı. Ancak güzel ay yüzünü gösterdi. Ay nuruyla gecenin karanlığını kovaladı, etrafı aydınlattı. Ağlamasını yeni kesmiş, gülen bir çocuk gibi her tarafı aydınlatarak Acar'a yol gösterdi.

Acar yoluna devam ederken arkasından gelen uluma sesleri duydu. Bu ses gitgide Acar'a yaklaştı. Korkudan Acar'ın kalbi duracakmış gibi oldu. Aklına her çeşit fikirler geldi. Bu arada Acar'ın etrafını kurtlar sardı. Hepsi de açtı, nerdeyse kaburgaları sayılıyordu. Dillerini çıkarmış, halsiz bir şekilde Acar'a bakıyorlardı.

Acar korkudan eğilip yerden taş aldı, onların üzerine attı. Kaçtı, koştu. Elini, ayağını taşlar sıyırdı. Kanadı. Acar bunlara rağmen koşmaya devam etti. Fakat düşman peşini bırakmadı. Acar'ın peşinden geldiler, yine etrafını sardılar.

Acar sakladığı kibriti telaşla cebinden çıkardı. Bir zamanlar annesinden kurtların ateşten korktuğunu duymuştu. Kibriti yaktı kurtların üzerine attı, onlar biraz uzaklaştılar. Kibrit söndü. Kurtlar tekrar yaklaştılar. Kısacası Acar kibritini tüketti. Zaten çoğu yere saçıldı. Elinde tek kibrit çöpü kaldı.

- Bu kibritle beraber benim de hayatım sönecek, kurtlara yem olacağım diye düşündü, Acar. Son kibrit çöpüyle yanındaki ağacı ateşe verdi. Yaz kış demeden güneşte kurumuş olan ağaç alev aldı. Ateş yükseldi. Ateşin kızıl, beyaz nuru her tarafı aydınlattı. Acar her şeyi görebiliyordu.

Kurtlar uzaklaştılar, kayboldular. Acar biraz kendine geldi. Acar'ın tek dayanağı, umudu bu ateş oldu. Onun yanından ayrılmadı. Ölmek istemedi. Yaşamak istedi. Ateş sönerse, kendisinin de sönebileceğini düşününce korktu.

Biraz sonra ateş söndü. Kurtlar geri geldiler, uludular. Acar'ın etrafını sardılar. Acar artık hayattan umudunu kesti. Tek umudu olan ateş sönmüştü, artık düşmana yem olacaktı. Var gücünü kaybetti. Bayıldı kaldı. Onun gözüne her şey, dağlar, taşlar düşman olarak gözüktü. Her şey onun üzerine ağızlarını açarak yaklaşan düşman gibiydiler. Karşı koymak istedi. Ateşin korunu avucuna alıp rastgele attı. Ancak bu çaba kurtlardan onu kurtarmadı. Acar'a yaklaştılar.

Çaresiz Acar "artık sizinim, alın" dedi. Kurtlar Acar'ın üzerine yığın oldular. Önlerindeki yemi birbirlerinden kıskandılar. Güçlüsü alıp sürükledi, öbürleri peşini bırakmadı. Bu arada Acar'ın ince hüznü sesi duyuluyordu.

Gökyüzündeki yıldızlar Acar'a acıdılar. Ay da acıya dayanamayıp kayboldu. Acar ile vedalaştı.

Elveda! Senin gibi özgürlüğünü, kendi dengini arayan, kölelikten kurtulmayı arzu eden çok sayıda genç, katil Çarın ayakları altında ezildi, sürüldü. Çoğu da amacına, arzusuna ulaşamadı. Kırgız'ın çok sayıda kızı, oğlu vatanından, anne babasından ayrıldı. Sen de onlardan birisin. Sen de amacına, arzuna ulaşmadan, özgürlük yolunda kurtlara yem oldun...

Elveda Acar!